

Каміла КРИУЛІНА,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Науковий. керівник: **Ганна ЛОПАТІНА**

канд. пед. наук, доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ СЕНСОМОТОРНИХ ФУНКЦІЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПРОЯВАМИ ДИСПРАКСІЇ

Актуальність. Сучасний стан розвитку спеціальної освіти в Україні характеризується посиленою увагою вчених до поглибленого вивчення особливостей загального, психічного та мовленнєвого розвитку дітей із порушеннями розвитку для забезпечення індивідуального становлення кожної дитини з урахуванням її психофізичних особливостей, можливостей, здібностей, інтересів.

Диспраксія проявляється у порушеннях рухових функцій дитини ще з раннього віку, які зберігаються до повноліття (M. Cantell, M. Smyth, T. Ahonen, H. Polatajko) або частково зберігаються і в дорослому віці (А. Семенович, Л. Цветкова та ін.) [2], що часто призводить до проблем в емоційній та соціальній сферах життєдіяльності дитини, як-от: низька самоповага, тривога, труднощі в налагодженні відносин, міжособистісному спілкуванні тощо. Попри значущість вивчення проблеми диспраксії у дітей із порушеннями мовлення спеціальних досліджень у цьому напрямку майже не проводиться. А отже, соціальна значущість проблеми та її недостатня наукова розробленість зумовили вибір теми нашого дослідження.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблема психомоторного розвитку дитини належить до числа найбільше значущих у сучасній загальній та спеціальній дошкільній педагогіці, загальній та спеціальній дитячій психології. Це закономірно, оскільки на першій стадії онтогенезу характерною особливістю розвитку є його синкретичність, коли психіка та моторика знаходяться у нерозривній єдності (А. Валлон, Л. Виготський, О. Запорожець, М. Кольцова, О. Леонтьєв, Р. Фьюэлл, М. Щелованов та інші) [1].

У дослідженнях Л. Виготського, М. Лісіної, М. Хватцева, П. Дворкіної, І. Горської, М. Фомічової та інших установлена наявність тісного взаємозв'язку психомоторного та мовленнєвого розвитку, зокрема наявність прямої залежності розвитку мовлення від рухової активності дитини. На недосконалість моторної сфери дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями наголошували Р. Левіна, Р. Лалаєва, Л. Лопатіна та ін.

Мета і методи дослідження. Мета – дослідити особливості формування сенсомоторних функцій у дітей старшого дошкільного віку з проявами диспраксії та запровадити технологію їх формування. Нами були використані наступні **методи**: теоретичні (аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження); емпіричні (експеримент і тестування «Методика оцінки дрібної моторики» (Г. Волкова і Н. Ніщева) і «Методика оцінки загальної моторики Озерецького-Гельнітца», біографічний метод); методи математичної обробки даних.

Сутність дослідження. Діагностика таких порушень має переважно медичну орієнтацію і повинна бути спрямована на виявлення наявності ушкодження сенсорних органів, рухового апарату та центральної нервової системи. Втім, пластичність мозку дитини, сенситивні періоди формування емоцій, інтелекту, мовлення й особистості визначають великі потенційні можливості корекційної логопедичної допомоги. Вчасна й адекватна допомога дитині дозволяє ефективно компенсувати порушення і зменшити прояви вторинних відхилень [3].

У корекції проявів диспраксії у дітей найбільше перспективним на нашу думку є комплексний підхід, який включає в себе роботу щодо впливу на різні рівні головного мозку – стовбур мозку, підкіркові зони, первинні й вторинні зони кори, а також стимулюють міжпівкульну взаємодію. Система корекції мовленнєвих порушень у дітей із диспраксією в структурі комплексного впливу сприяє не тільки вдосконаленню корекційно-логопедичного процесу, спрямованого на подолання мовленнєвих порушень, але й на оптимізацію процесу формування особистості, виховання і навчання дітей, а також на успішну соціальну адаптацію в цілому. Комплексний підхід при формуванні сенсомоторних функцій у дітей старшого дошкільного віку з проявами диспраксії передбачає не тільки прямі, але й опосередковані впливи через використання різних технік. Вони спрямовуються на корекцію моторних порушень, психічного розвитку, гармонізацію особистості, профілактику нервово-психічних розладів, розвиток уваги, довільної поведінки, встановлення зв'язку між мовленнєвою та загальною моторикою.

Основні висновки. Комплексне і систематичне проведення кінезотерапевтичних вправ на підгрупових і індивідуальних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку дає позитивні результати у розвитку зорово-просторового гнозису, мовленнєвого розвитку, нормалізації м'язового тону. На наш погляд, технологія є перспективною для розробки і реалізації у системі режиму дня дитини з мовленнєвими порушеннями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кольцова М. М. Двигательная активность и развитие функции мозга ребенка. Хрестоматия по теории и методике развития речи детей дошкольного возраста / под ред. М. М. Алексеевой, В. И. Яшиной. Москва, 1999. С.12-22.
2. Корнев А. Н. Артикуляционная и вербальная диспраксия у детей. *Новости оториноларингологии и логопатологии*. 1999. № 4. С. 57-60.
3. Лопатіна Г. О. Становлення мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2019. № 4. С. 254-259.